

HEY MR. VJ

DJ:LLÄ ON YHÄ USEAMMIN TYÖPARI. HÄN ON VJ ELI VIDEO JOCKEY.

TEKSTI **VERNA VUORIPURO** /
KUVAT **GEORGE HOOKER**

Klubin seinälle heijastuu räjähtäviä rakennuksia. Niiden päälle on miksattu aerobiccaavia naisia 80-luvun jumppa-videoista. DJ-kopin vieressä on pöytä, jolle on kasattu päällekkäin dvd-soittimia ja videomikseri. Levyjä soittimiin vaihtelevat **Kasper Mäki-Reinikka** ja **Ilmari Arnkil**.

He ovat video jockeyja. Heidän joukkonsa on kasvava, sillä yhä useammin klubeilla ja bileissä DJ ei ole enää ainoa tunnelman luoja. VJ tuottaa reaaliaikaisesti kuvaa musiikin tahdissa joko miksaamalla esityksensä aiemmin tuotetuista materiaaleista tai improvisoimalla. Eli vähän niin kuin kuva-DJ.

Vaikka DJ:tä pidetään yhä bileiden vetonaulana, VJ:t yleistyvät kovaa vauhtia. Esimerkiksi Sveitsissä on järjestetty vuodesta 2005 alkaen *Mapping*-niminen festivaali, joka on pyhitetty pelkästään VJ:lle.

Arnkil ja Mäki-Reinikka VJ-duo Rex Kwon Do on tehnyt keikkoja vuodesta 2011 lähtien. He opiskelevat Aallossa taidekasvatusta. Ensimmäiset VJ-setit he miksasivat ainejärjestönsä Kooman bileissä löydettyään taidekasvatuksen osastolta vanhan 80-luvun videomikserin.

”Siitä syntyi tyylimme tehdä VJ-settejä vanhanaikaisella laitteistolla”, Mäki-Reinikka muistelee.

Arnkil kertoo nähneensä ensimmäisen VJ-keikan Kiasmassa 2000-luvun puolivälissä. Se jäi mieleen, mutta laitteiston ja ohjelmistojen korkeat hinnat estivät kokeilemasta VJ:yttä itse.

Mutta kun mikseri lopulta löytyi, homma lähti liikkeelle. Siitä lähtien Rex Kwon Do on luottanut vanhan koulukunnan tapaan tuottaa kuvaa.

He siis vaihtelevat käsipelillä dvd-levyjä lennosta. Levyille on kasattu videopätkiä, joita Mäki-Reinikka ja Arnkil miksaavat tilanteeseen sopivalla tavalla.

”Tavallaan tämä on tapa osallistua tunnelmaan tuomalla yleisölle visuaalinen pinta, johon voi heijastaa erilaisia tunteita”, Arnkil kuvailee.

Arnkilin mukaan VJ:n tehtävä on syöttää bileisiin filis-materiaalia, joka saa aikaan erilaisia tunnelmia yleisössä. Eli täysin samaa mitä bändit tekevät, mutta soittimien virkaa toimittavat kuvat.

”Parasta on, kun joku alkaa osoitella kavereilleen videoita, nauraa tai esimerkiksi matkia videoilla näkyviä liikkeitä.”

Rex Kwon Do etsii videomateriaalia niin YouTubesta kuin vanhoista elokuvistakin.

”Sitä saattaa katsoa jotain tosi vanhaa leffaa ja tajuta, että tuossahan on upea viiden sekunnin hetki, josta tulisi käsittelemällä hieno VJ-klippi”, Arnkil sanoo.

Rex Kwon Don estetiikassa näkyvät 80- ja 90-luku, vanhat mainokset, elokuvat ja 3D-animaatiokokeilut. Kaksikko yhdistää setteihinsä välillä myös livekuvaa bileistä. Kerran itsenäisyyspäivänä he jopa streamasivat visuaaliensa väliin linnan juhlia.

Termiä VJ käytettiin ensimmäisen kerran 70-luvulla New Yorkin klubeilla. VJ-kulttuuri säilyi pienten piirien juttuna, kunnes vuonna 1981 MTV alkoi soittaa musiikkivideoita kanavallaan. Videoiden oli tarkoitus lisätä musiikin myyntiä ja rakentaa artisteille selkeämpää imagoa. Uusi visuaalinen tapa kokea musiikki alkoi saavuttaa suosiota.

Ilmiö lähti nousuun 90-luvulla, kun VJ:t soittivat reiveissä, ja visuaaliset taiteilijat ja kollektiivit julkaisivat omia miksausiaan VHS-kaseteilla.

VJ-kulttuuri tuli suurempaan suosioon 2000-luvulla, kun teknologia kehittyi.

Läppärit muuttuivat tehokkaammiksi ja halvemmiksi. Videoprojektorit tulivat tavallisten ihmisten olohuoneisiin. Kansainvälinen klubiskene kasvoi.

Näiden yhteisöjen pohjalle on syntynyt eurooppalaisia VJ-festivaaleja, niin kuin se Sveitsin *Mapping*.

Myös Suomessa kiinnostus kasvaa. Aallon elektronisen musiikin yhdistys Entropy järjesti syksyllä VJ-työpajan, johon osallistui kymmeniä opiskelijoita.

Workshopissa lähdettiin perusteista, käytiin läpi VJ-työn teknistä puolta ja esiteltiin erilaisia ohjelmistoja.

Kurssia vetivät VJ-duo Beige/Harmaassa vaikuttava **Antti Hietaniemi** sekä Lumiere Brosin toinen jäsen **Olli-Pekka Lehto**.

”Palaute kurssista oli innostunutta. Tuntui siltä, että porukka löysi kipinän”, Lehto sanoo.

Hietaniemen mukaan viidesosalla kurssin osallistujista oli aiempaa VJ-kokemusta. Kolmasosa taas oli täysin vastaalkajia.

Sekä Lehto että Hietaniemi ovat VJ-alan pitkän linjan asiantuntijoita. Lehto aloitti VJ-duonsa Lumiere Brosin kanssa keikkailun vuonna 2001. Vuoteen 2009 asti hän ja **Teemu Kivikangas** keikkailivat parhaimmillaan joka viikonloppu.

Lehdon mukaan tahti oli välillä liiankin kova. Hän kertoo olevansa nyt ”jo puoliksi eläköitynyt” perhe- ja työtilanteen takia, ja ehtii panostaa vuoden aikana enää muutamaa isompaa keikkaan. Niin kuin vaikka Flow’hun.

Lehdon mukaan massojen kiinnostus VJ-kulttuuria kohtaan on kasvanut, mutta DJ on silti edelleen pääosassa. Hän on kuitenkin pistänyt merkille, että VJ:n nimi listataan nykyään bilemainoksissa isommalla kuin aiemmin.

VJ:t tunnetaan yleensä ennen uraansa jostakin muusta.

”Esimerkiksi **Sakke Soini** on ansioitunut graafisena suunnittelijana ja kuvittajana. Hän tekee VJ-keikkoja sitten siinä sivussa”, Antti Hietaniemi sanoo.

”VJ-yhteisön porukka käy festivaaleilla katsomassa artisteja, jos ne tunnetaan installaatioiden tai viraalivideoiden kautta. Keskivertoklubikävijältä tulee kuitenkin edelleen vain biisitoiveita.”

VJ-uran aloittaminen on nykyään todella helppoa.

”Vähimmillään tarvitaan jokin kohtuutehokas läppäri ja videoklippejä”, Lehto sanoo.

Toisin oli ennen.

”Kun me aloitimme, ei ollut olemassa kunnollisi välineitä. VJ:yteen vaadittiin tuotantotason TV-rautaa ja videomikse-reitä, jotka olivat hinnoiltaan perusharrastajien ulottumattomissa”, hän jatkaa.

Nykyään VJ-käyttöön on omia videomiksereitä, läppärit ovat tehokkaampia ja kamerakännykälläkin saa hyvää kuvaa. Lähes jokaisella klubilla on videotykki.

Lehto itse käyttää nykyään ohjelmistonaan Resolumea, joka perustuu videoluuppeihin. Ohjelmisto pyörii sekä Windowsilla että Applen OS X:llä.

”Sen avulla lyhyitä videoklippejä miksataan yhteen pienissä kerroksissa”, Lehto kuvailee.

Isommissa tapahtumissa Lehdolla on mukana useampi

läppäri ja videomikseri, jolla voi vaihdella videopätkiä ja tehdä efektejä. Jos yksi tietokone kaatuu, voi vaihtaa saumattomasti toiseen.

Lisäksi Lehto kertoo käyttävänsä midi-kontrollereita eli laitteita, jotka välittävät sähköisiä viestejä musiikkijärjestelmien välillä.

Hyödyllinen sovellus on myös TouchOSC, jonka avulla voi ohjailta iPhonella tai iPadilla useita eri VJ-ohjelmistoja.

Hietaniemi kertoo käyttävänsä VDMX:ää sekä Quartz Composeria. Näitä voi käyttää vain Macilla.

”Käyttämämme järjestelmä koostuu moduuleista. Siinä kaikki generoidaan reaaliajassa tietokoneen näytönohjaimella”, Hietaniemi kertoo.

Niin Rex Kwon Do, Beige/Harmaa kuin Lumiere Bros’kin rakentavat settinsä keikan aikana. Valmiina on vain kasa loopeja, siirtymiä tai spesiaalikohtia.

”Grafiikat täytyy sovittaa tilanteeseen. VJ:n täytyy olla herkkänä tunnelmalle ja virittää visuaalit iltaan sopiviksi”, Hietaniemi sanoo.

Rahaa VJ-harrastukseen saa silti halutessaan edelleen palamaan runsain määrin. Lehdon mukaan olemassa ei vielä ole kovin hyviä ilmaisia softia. Esimerkiksi yhden koneen lisenssi Resolumeen maksaa 300 euroa. Opiskelijat saavat sen hieman halvemmalla.

”Kaikenlaiset pienet tekniset herkut ovat kappalehinnaltaan noin 200–500 euroa. Niitä tulee hankittua aina, kun halvalla löytää”, Hietaniemi lisää.

Tänä päivänä VJ:lle on tarjolla keikkaa niin klubeilla kuin taidenäyttelyissäkin. VJ-kulttuuri kasvaa, ja suurissa elektronisen tanssimusiikin tapahtumissa led-näytöt ovat isossa roolissa.

Mutta voiko VJ jossain vaiheessa syrjäyttää DJ:n ja muuttua bileiden vetonaulaksi?

Ehkei sentään.

Rex Kwon Don Mäki-Reinikka on sitä mieltä, ettei syrjäyttämistäistelu ole käynnissä.

”Syrjäyttäminen vaatisi sen, että ihmiset olisivat todella tietoisia erilaisten VJ:den tyyleistä”, Ilmari Arnkil lisää.

Musiikki on kaikkien jutussa haastateltujen VJ:den mielestä edelleen bileiden pääasia.

”On todella vaikeaa kuvitella VJ ilman musiikkia. Silloinhan se muuttuisi pelkäksi videotaiteeksi”, Arnkil sanoo.

Vähän niin kuin sydän ja aivot – toinen tulee toimeen ilman toista, mutta toinen ei. ▲

Jutun kuvat on otettu VJ-kulttuuriin keskittyneessä tapahtumassa Audiovisual Exchange Workshop, joka järjestettiin ravintola Sandrossa 13. helmikuuta.

